

VARIANT B

1. Mitmendat sajandit aastaarvud tähistavad? Märki araabia ja Rooma numbritega. 4 p
7–8 õiget 4 p; 5–6 õiget 3 p; 3–4 õiget 2 p; 1–2 õiget 1 p

Punkti saamiseks peab sajandile olema lisatud eKr, kui aastaarv seda nõuab.

	araabia number	Rooma number
490. a eKr	5. saj eKr	V saj eKr
2003. a	21. saj	XXI saj
1517. a	16. saj	XVI saj
14. a eKr	1. saj eKr	I saj eKr

2. Ajajoonele on märgitud sajandid enne Kristust ja pärast Kristust. Kanna järgmised aastaarvud ajajoonele ristiga ja lisa õige aastaarv. Vaata näidet. 4 p

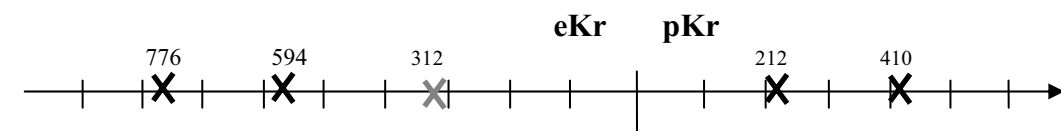
776. a eKr

212. a

410. a

594. a eKr

Näide: 312. a eKr

3. Pane tööriistad järjekorda nende leiutamise järgi: kirjuta kasti õige number. Alusta kõige varasemast leiutisest. 2 p Kõik õige 2 p, üks õige 1 p

- 2. vibu
- 1. pihukirves
- 3. kõblas

4. Kaardil on numbritega tähistatud järgmised kohanimed: Niiluse jõgi, Punane meri, Tigriise jõgi, Egiptus, Mesopotaamia, Kreeka.

Kirjuta kohanimi sobiva numbri juurde. Kaardile ära kohanimesid märki. 6 p

- 1. Tigris 2. Mesopotaamia 3. Kreeka
- 4. Niilus 5. Punane meri 6. Egiptus

5. Mõisted. 7 p

1. Kirjuta tabelisse sobivad mõisted järgnevast loetelust. 5 p Arvesta, et kaks mõistet ei sobi. 6 õiget 5 p; 5 õiget 4 p; 4 õiget 3 p; 3 õiget 2 p; 2 õiget 1 p; 1 õige 0 p

Mõisted: Vana Testament, agora, Nebukadnetsar II, hieroglüüfid, gladiaator, teater, Paabeli torn, muumia

Egiptus	Mesopotaamia	Kreeka
Hieroglüüfid	Nebukadnetsar II	Agoraa
Muumia	Paabeli torn	Teater

2. Vali 1. ülesandest üks mõiste ja seleta selle tähendus. 2 p Põhjalik mõiste tundmine 2 p, lühike seletus 1 p

Üks iseloomulik tunnus 1 p, kaks iseloomulikku tunnust 2 p

Võimalikud vastused

Hieroglüüfid (1 p) – Egiptuse kirjamärgid

Hieroglüüfid (2 p) – Tähistasid tavaliselt ühte mõistet (sõna); kirjamärgid Egiptuses; tähendasid pühasid märke; väliselt piltkirja sarnased; üle 750 kirjamärgi Egiptuses; õpiti visa tööga, kirjutati papüürusele jne.

Muumia (1 p) – Eriliselt töödeldud surnukeha; palsameeritud surnukeha

Muumia (2 p) – Kõdunemise vastu eriliselt töödeldud surnukeha, peamiselt muistses Egiptuses; muumia mässiti linasse ja asetati suurde kirstu (sarkofaagi), muumia valmistamise kirjeldus, õpilane võib kirjeldada mumifitseerimist

Nebukadnetsar II (1 p) – Uus-Babüloonia kuningas

Nebukadnetsar II (2 p) – Alistas kogu Mesopotaamia, Süüria, Palestiina, algatas Babülonis suured ehitustööd: Marduki tempel, rippuvad aiad

Paabeli torn (1 p) – Babüloni linnas asuv tempel

Paabeli torn (2 p) – Babüloni linna keskele rajatud jumal Marduki tempel; 90 m kõrge; astmiktempel; õpilane võib kirjeldada templit

Agoraa (1 p) – Koosoleku- ja turuplats Vana-Kreekas

Agoraa (2 p) – Kreeka linnriigi keskuses, akropoli lähedal asuv koosoleku- ja turuplats, mille ümber paiknesid templid ja linnaelanike majad, linnriigi keskus koos akropoliga; õpilane võib kirjutada ka agoraal toimuvast

Teater (1 p) – Koht vaatamängude jaoks; etenduste vaatamise koht

Teater (2 p) – Sai alguse Vana-Kreekas veinijumal (Dionysose) auks korraldatud pidustustest, koosnes vaatajate kohtadest, näitemänguplatsist (orkestra), puust lavaehitisest (skenee), etendused toimusid päeval jne; õpilane võib kirjeldada Kreeka teatrit

Leia üks sarnasus ja üks erinevus Ateena ja Sparta ühiskonnakorralduses.

Sarnasus: ühiskond jagunes kodanikeks ja mittekodanikeks; mõlemas oli rahvakoosolek, ametnikud, orjadel, naistel puudusid kodanikuõigused.

Erinevus: Ateenas otsustas kõik tähtsad küsimused rahvakoosolek, Spartas nõukogu; Ateena oli demokratlik, Sparta aristokraatlik; Spartas oli karm kasvatus, Ateenas ei olnud.

Ateena kodanikeks ja riigiametites said olla ka vaesemad inimesed; Spartas võim vaid rikaste käes; Sparta rahvakoosolekul väike võim.

Skulptuur

Sfinks – Egiptus; tiivuline inimpeaga härg – Mesopotaamia (Assüüria); Zeusi kuju – Kreeka; Athena kuju – Kreeka

14. Seleta alljärgnevate väljendite tähendus. 2 p

Trooja hobune – Trooja piiramise ajal valmistasid kreeklased tohutu suure hobuse ja jätsid selle Trooja väravate ette. Troojalased vedasid selle linna, arvates, et see on lahkunud kreeklaste kingitus. Tegelikult olid sees sõjamehed, kes öösel välja tungisid ja linnaväravad lahti tegid. Tõi Troojale hukatust. Tänapäeva tähenduses: *kingitus, mis toob halba saajale*.

Ariadne lõng – Ariadne oli Kreeta saare kuningatütar, kes andis Ateena kangelasele (Theseusele) lõngakera, et ta leiaks labürindist väljapääsu. Lõngakera, mis aitas leida väljapääsu labürindist, kangelane (Theseus) kinnitas Ariadnelt saadud lõngakera ühe otsa sissekäigu külge ja keris selle labürindis liikudes enda järel lahti, et tagasiteed leida. Tänapäeva tähenduses: *väljapääsu leidmine keerulisest olukorrast*.

LISAÜLESANNE. See ülesanne täida alles siis, kui teised ülesanded on vastatud.

Võrdle Ateena ja Sparta ühiskonnakorraldust. Kirjuta mõlema kohta tabelisse kolm iseloomulikku tunnusoont.

Ateena ühiskonnakorraldus	Sparta ühiskonnakorraldus
Kõik tähtsamad otsused langetati rahvakoosolekul; nõukogu liikmed, kohtunikud ja riigiametnikud valiti loosi teel kõigi kodanike seast; naised, võõramaalased ja orjad ei kuulunud kodanike hulka; demokraatlik ühiskonnakorraldus.	Aristokraatlik riigikord; täieõiguslikud kodanikud olid spartiaadid – tööd ei teinud, tegelesid sõjaliste harjutustega; heloodid olid orjastatud põliselanikud – harisid spartiaadide põlde; riiki juhtisid kaks kuningat ja vanemate nõukogu; rahvakoosolek kinnitas nende otsused. Spartiaadi poisid tegid läbi karmi riikliku kasvatus.
Ateena oli demokraatliku valitsemiskorraldusega linnriik (polis). Linnriigi (polise) valitsemisest said osa võtta vaid polise kodanikud. Kõigil kodanikel olid võrdsed õigused. Kodanikud olid linnriigi vabad meessoost täiskasvanud põliselanikud. Riigiasju arutati rahvakoosolekul. Kõige tähtsamad riigiametnikud olid strateegid, keda valiti igal aastal rahvakoosolekul kodanike seast (pidid olema kõige auväärsemad). Lisaks hääletamisele rahvakoosolekul tegutsesid kodanikud riigiametites ja olid kohtunikeks. Ametisse said loositõmbamise teel ja neile maksti töö eest palka.	Sparta oli aristokraatliku valitsemiskorraldusega linnriik (polis). Elanikud jagunesid kolmeks sünnipäraseks grupiks (seisuseks). Sparta riigi täieõiguslikud kodanikud olid spartiaadid, kes tegelesid riigi valitsemisega ja sõjaliste harjutustega. Enamik elanikkonnast olid vabad inimesed, kellel puudusid kodanikuõigused. Nad ei saanud osa võtta riigi valitsemisest, vaid tegelesid käsitöö, põlluharimise, sõjaväeteenistusega. Kõige alam seisus – heloodid (orjad) olid õigusteta. Sparta riiki juhtisid 2 kuningat. Nende ülesanneteks olid sõjaväe juhtimine, ohverdamine. Vanemate nõukogu kontrollis kuningate tegevust. Tähtsamaid riigiasju otsustasid 2 kuningat, vanemate nõukogu ja igal aastal valitud riigiametnikud. Rahvakoosolekul osalesid vaid spartiaadid, kes kiitsid heaks vanemate nõukogu otsuseid.

6. Ajaloolised isikud. 4 p

1. Moodusta paarid. Kirjuta teise tulba ees olev täht sobiva nime ette. 2 p

C Homeros
B Hammurapi

A. Kreeklaste kangelane
B. Babüloonia kuningas
C. Kreeka eeposte autor

2. Vali 1. ülesandes esitatud isikute hulgast üks ja iseloomusta teda. 2 p

Pikem iseloomustus 2 p, lühike 1 p

Üks iseloomustav tunnus 1 p, kaks tunnust 2 p

Võimalikud vastused

Homeros (1 p) – Vana-Kreeka eeposte „Ilias” ja „Odüsseia” autor

Homeros (2 p) – Pime laulik, keda kreeklased pidasid oma kõige tähtsamate kirjandusteoste, eeposte „Ilias” ja „Odüsseia” autoriks. Kaks eepost valmisid VII saj eKr; kreeklaste kõige tähtsamad kirjandusteosed; õpilane võib kirjutada, millest eeposed jutustavad

Hammurapi (1 p) – Babüloonia kuningas; „Hammurapi seadused”

Hammurapi (2 p) – Vana-Babüloonia valitseja, tema korraldusel koostati suur seaduste kogu „Hammurapi seadused”, seadused raiuti suurtesse kivitulpadesse, seadustes kehtis põhimõte *silma silma, hammas hamba vastu*. Rajas Vana-Babüloonia riigi; vallutas Mesopotaamia riigid; rajas Babüloonia suurriigi; õpilane võib kirjutada ka seadustest

7. Täida lüngad. 6 p

Kreeka tähtsamad eeposed olid: „Ilias” ja „Odüsseia”.

Üks eepostest jutustas **Trooja sõjast**. Kreeka **teatris** etendati kurva lõpuga **tragöödiad** ja lõbusaid

komöödiad.

8. Töö pildiga. 5 p

1. Kes või mis on pildil? Vastus kirjuta pildi alla. 3 p

Võimalikud vastused

1. Vaas, savivaas, amfora, vaasimaal
2. Tempel, templi varemed, Athena tempel, Parthenon
3. Sfinks, suur sfinks, püramiid

2. Vali üks pilt ja kirjelda pildil kujutatut. 2 p Põhjalik kirjeldus 2 p, lühike 1 p

Kui õpilane nimetab ühe tunnustest, saab ta ühe punkti, kui kaks, siis kaks punkti

Vaas (ülemine) – mustafiguuriline vaasimaal, kujutised maaliti tumeda värviga, tagapõhi jäeti värvimata, kui nõud ahjus põletati, muutus värvimata savi punakaks, kujutised tumepruuniks või mustaks, vaasidel kujutati nii müütide tegelasi kui ka igapäevaelu

Tempel – kõige olulisemad ja uhkemad ehitised Kreekas olid templid, ehitati marmorist, ristkülikukujuline põhiplaan, madal viilkatus, igast küljest piirasid sambad, katuse ääre ja sammaste vaheline ala kaunistati reljeefidega, templi sisemuses paiknes jumala kuju, see tempel asub Ateena akropolil, jumalanna Athena tempel, ehitis jumalate auks, pühamu

Sfinks – Inimese näo ja lõvi kehaga suur lamav kuju; suur sfinks asub Egiptuses Giza püramiidide juures; suur kivist kuju, mis valvab Egiptuse püramiide, et keegi ei häiriks vaaraode rahu püramiidides; see on lamav inimesenäoline lõvi

9. Kirjuta mõiste, mida on iseloomustatud. 4 p

1. Kaljukünkale rajatud kindlus – **akropol**
2. Kujude valmistamise kunst – **skulptuur**
3. Egiptuse valitseja – **vaarao**
4. Mesopotaamia kiri – **kiilkiri**

10. Nimeta kolm tööd, mida tegid Vana-Kreekas orjad. 3 p

Võimalikud vastused

käsitöö, põllutöö, hõbeda kaevandamine, korraldamine, majapidamistööd aristokraatide majapidamises, laste õpetamine ja nende järele vaatamine, oliividest õli pressimine, viinamarjadest mahla pressimine, savi sõtkumine
Rasked tööd, ebameeldivad tööd õige vastusena arvesse ei lähe, sest tegemist on hinnangu, mitte töö näitega.

11. Loe läbi järgnev tekstikatkend ja vasta küsimustele. Vastamisel tugine tekstile ja oma teadmistele. 5 p

1. Keda peeti demokraatliku linnriigi kodanikuks? 1 p

Linnriigi vaba meessoost täiskasvanud põliselanik.

2. Kes ei kuulunud demokraatlikus linnriigis kodanike hulka? 2 p

a, b naised, orjad, võõramaalased, sisserännanud, lapsed.

3. Kuidas tehti otsuseid aristokraatlikus polises? 1 p

Aristokraatlikes polistes kiitis rahvaüksus ainult nõukogu otsused heaks. Otsused tehti nõukogus, kuhu kuulusid aristokraadid

4. Kuidas tehti otsuseid demokraatlikus polises? 1 p

Demokraatlikus polises otsustati rahvaüksusel kõik tähtsamad küsimused. Otsused tehti rahvaüksusel kõigi kodanike osavõtul (otsused tehti kodanike poolt).

12. Koosta piltidele ja oma teadmistele tuginedes vähemalt kuuelausealine seostatud jutuke teemal „Antiikaja olümpiamängud”. 6 p

Maksimumpunktid saavad need õpilased, kes kirjutavad vähemalt kuus omavahel seotud lauset olümpiamängude kohta. 6 punkti võib saada ka vähema arvu lausete eest, kui tegemist on pikkade lausetega. Lausete nummerdamine ei võta punkte vähemaks.

Õpilane peaks kasutama antiikaja olümpiamänge iseloomustavaid mõisteid ja märksõnu: **776. a eKr; olümpiaad; atleedid; võistluslad; Olümpia; Zeus; ülekreealine vaheahu; autasustamine** jne.

5 p – üks faktiviga kuue lause kohta

4 p – kaks faktiviga kuue lause kohta või laused ei ole omavahel seotud, kuid on õiged

3 p – kolm faktiviga kuue lause kohta või laused ei ole omavahel seotud ja neis on üks viga

2 p – neli faktiviga kuue lause kohta või laused ei ole omavahel seotud ja neis on kaks viga

1 p – viis faktiviga kuue lause kohta või laused ei ole omavahel seotud ja neis on kolm viga

0 p – kuus faktiviga kuue lause kohta või seostamata jutuke, kus on üle nelja vea

Näidisjutuke

Olümpiamänge peeti jumal Zeusi auks ja need toimusid iga nelja aasta tagant. Mängud peeti

Peloponnesose poolsaarel Elise maakonnas Olümpias. Mängude ajal kehtis ülekreealine vaheahu.

Pidustused kestsid algul ühe, hiljem viis päeva. Võistlustel osalesid ainult mehed ja poisid.

Võisteldi jooksudes, hobukaarikute võidusõidus, maadluses, rusikavõitluses ja viievõistluses.

Võitjad said auhinnaks oliivipuulehtedest pärja. Kodulinna tehti neile väärtuslikke kingitusi, neile

püstitati mälestussambaid ja kirjutati luuletusi.

13. Vali üks järgmistest kultuurivaldkondadest ja kirjuta selle kohta kaks saavutust. Märgi ka riik või maa, kust see pärit on. 2 p Punkti annab saavutuse ja maa/riigi märkimine, kust see pärit on

Kultuurivaldkonnad: kirjandus, maalikunst, ehituskunst, skulptuur

Võimalikud vastused: Õpilane võib nimetada kultuurisaavutusi nii Idamaade, Kreeka kui ka Rooma ajaloost (ehkki seda me ei oota)

Kirjandus

Sinuhe jutustus – Egiptus; eepos „Gilgameš” – Mesopotaamia; eepos „Ilias”, „Odüsseia” – Kreeka; sumerite eepos; komöödiad, tragöödiad – Kreeka; eepos „Aeneis” – Rooma; Cicero kõned – Rooma jne.

Maalikunst

Vaasimaalid – Kreeka; maalid hoonete seintel – Kreeka; maalid hauakambri seintel – Egiptus; eredavärvilised seinamaalid – Rooma jne

Ehituskunst

Knossose palee – Kreeka; püramiidid – Egiptus; templid – Egiptus (Mesopotaamia, Kreeka); Paabeli torn – Babüloonia, Mesopotaamia (Assüüria); Zeusi tempel – Kreeka (Olümpia); Athena tempel – Kreeka (Ateena); teater – Kreeka; amfiteater – Rooma